

| JESPER MAJBOM MADSEN, LOUISE NYHOLM KALLESTRUP & NILS ARNE SØRENSEN: *Evighedernes by Rom*, Gads Forlag, København 2019, 352 s., 249,95 kr.

Hvordan formidler man bedst Roms store betydning til studerende, rejsende og alment interesserede? Begejstringen for den italienske hovedstad springer læseren i møde fra næsten hver side i *Evighedernes by Rom*. Tilmed undgår Louise Nyholm Kallestrup, Jesper Majbom Madsen og Nils Arne Sørensen behændigt det, der må være en historisk fremstillings største fare: at reducere stoffet til en gold rekonstruktion af det forgangne.

Det styrende princip i denne vellykkede gennemgang af mere end 2000 års historie er at udforske og blotlægge de forskellige magthaveres brug af byrummet til at fremhæve og legitimere egne dagsordener. Dernæst bringes de forskellige epoker i spil med hinanden. Hvad bygger man på? Og hvad bygger man op imod? Kejsere, paver, mændene bag Italiens samling og Mussolini skæver til hinanden. Over det hele svæver tidens løsen om erindringssteder med Den evige Stad som fikspunkt for vor kollektive hukommelse.

Bogens forfattere er historikere ved Syddansk Universitet og skriver som et team, hvilket har den fordel, at bogen læses som en monografi og ikke som en antologi. De syv kapitler lægger op til og understøtter hinanden, og den tematik, der præsenteres i introduktionen, følges smukt til dørs og afrundes på de sidste sider. Velvalgte illustrationer og et tiltalende layout øger læseglæden, ligesom jævnlige henvisninger til den nyere forskning minder os om, hvor uudtømmeligt et projekt Rom er for akademikere over hele verden. Tilmed rummer indledningen en fin betragtning om at undgå faglig jargon, som bogen også lever op til. Det hindrer ikke småfejl, og det er nok typisk, at det er på det kirkelige område, de viser sig. Paven er for eksempel ikke Peters stedfortræder men hans efterfølger (s. 130).

Som titlen lægger op til, er det byens evigheds karakter, forfatterne skildrer for os i en blanding af korte historiske rids samt analyser af topografi og arkitektur. Augustus grundlagde kejserriget, og for ham og hans efterfølgere tjente storslåede offentlige anlæg samt byggerier, der lettede dagligdagen for almindelige borgere, til at skabe opbakning til styret og gøre Rom til imperiets oplagte centrum. Basilikaer knyttet til helgen- og apostelgrave kendetegnede ligesom de store processionsveje senantikken og middelalderens Rom, og op gennem renæssancen og barokken fortsatte paverne med at spejle sig i det kejserlige Roms storhed om end med skyldig afstandtagen til dets hedenske karakter.

Efter Italiens samling var der også behov for monumenter til at fejre den nye nation, definere sig i forhold til pavens Rom og finde sin berettigelse i det moderne. Siden skulle Rom lægge ramme til Mussolinis og fascismens visioner, hvor antikkens arv skulle synliggøres, renæssancens og barokkens italienske karakter fejres, og tilliden til fremtiden markeres gennem enorme anlægsarbejder. Samtidigt med at kejserriket er den eneste af de perioder og ideologier, som bogen beskriver, der kan betegnes som endegyldig afsluttet, er det tydeligt, at i al fald dets formsprog lever videre i bedste velgående. Rom er utænkelig uden søjler og trekantsgavle, rette linjer og perspektiver.

Bogen igennem tales der om den konkrete oplevelse af Rom både i forbindelse med historiske personer og i form af de oplevelser, som forfatterne og mange af deres læsere er fælles om. Hvad mødte den rejsende i middelalderen, og hvad så paverne, da de vendte tilbage fra eksilet i Avignon? Renæssancens og barokkens pragtbyggeri overvælder den nutidige turist, ingen tvivl om det. Men indtrykkene kan også afbalanceres af spadsereture langs Tiberen, hvor man kan iagttage højdeforskelle mellem floden og de forskellige bredder. Det er i sådanne passager, at den faglige fremstilling på en fin måde åbner for den personlige indlevelse, og Rom viser sig som den fælles reference, byen er i vores kultur. Også her er der gode overvejelser at hente. Den moderne besøgendes oplevelse af det førkristne Rom er for eksempel iscenesat af fascisternes hårdhændede fritlægning af de antikke monumenter i 1920'erne og 30'erne, og sådanne iagttagelser kan forklare, hvorfor spadsereture omkring Colosseum, på Forum og Palatin kan forekomme så charmeforladte og fysisk anstrengende.

En yderligere kvalitet ved denne Rom-historie er nemlig, at den rækker videre end monumenterne selv og også beskæftiger sig med fantasi, følelser og overbevisning blandt helt almindelige romere og turister. Det er flot at inddrage jubelårene 1950 og 2000 som illustration af Roms enorme betydning som moderne pilgrimsmål, og det er rigtigt set at pege på komedieklassikeren *Roman Holiday* (*Prinsessen holder fridag*) (1953) som billede på Rom som en romantisk by. Derfor er det også lidt ærgerligt, at Roms filmby Cinecittà, der blev åbnet af Mussolini i 1937, og hvor filmen med Audrey Hepburn og Gregory Peck blev optaget, ikke nævnes i denne grundige bog. Men det er kun et lille host. Rom får det bedste frem i de fleste og således også i dette forfatterteam.

Andreas Rude